

CENTAURI BIGCLAW

Részlet Jákob botja című regényéből

Ma sincs kétségem: otthonra találni a legbajosabb. Potti fogadott apja, Bigclaw jut eszembe erről. Mesélhetnék róla, itt ülhetnék három nap és három éjjel, de elég most annyi, hogy a becsületes nevét ma sem tudom. Azt viszont igen, hogy szó szerint az óceán neveltje. A Nord Scourge nevű fregatton találtak rá a pótkötelek gúlája alatt, s oly sokáig lapult ott egy hang nélkül, hogy mire felfedezték, a part már nem is látszott. Nem lehetett több három évesnél, s úgy üldögélt a kötélgomyagban, mint rigófióka a tollal bélelt fészek csészéjében. Kisállat módjára pislogó, szurtos kiskölyök volt, a tengerészek azt sem tudták eldönteni, hogy véletlenül tévedt a hajóra vagy szándékosan csempészte fel valaki. Ha ez utóbbi, akkor csakis bosszúból, gondolták a matrózok, mert a bálnavadász hajón bármelyik gyerek halálra van ítélve. Ekkorka fiút a tengerészek alig tartanak többre az állatoknál, a fedélzeten ugyanis nincs keresnivalója olyannak, akinek nem venni hasznát. A kutya is nagyobb becsben van, mivel legalább a fedélközben garázdálkodó s máskülönben igen szaporra patkányokat elfogja, viszont egy embergyerek csakis bajjal jár. Ezért aztán Bigclaw csaknem a tengerben végezte, ám még a maori szigonyosok is úgy gondolták, ha ilyen kicsi embert vetnek vízbe, vihart aratnak majd. E félelem miatt megkönyörültek a kis fatytyún, de nem győztek azon sajnálkozni, hogy újabb nyűg nehezíti amúgy is nehéz életüket. A hajószakács rögtön kijelentette: nincs a kölyök számára alkalmas étel a konyhán. Vagy azt eszi, amit mindenki más, vagy éhen pusztul. A kisfiút tehát, jobb híján azzal etette és itatta, amivel a legénységet is. Füstölt heringen, bálnanyelven, pemmikánon, sörön és grogon nevelkedett a fiúcska a rideg és kemény, szabadidejükben viszont féktelen férfiak között.

Nőt testközelből tizenhat éves koráig nem látott, hisz ezeken a hajókon nem szokás nőt tartani. Én sem láttam még olyan legénységet, aminek nőtagja lett volna, kivéve persze a Zenebona legénységét, de erről részletesen később beszélek majd. Az egyetlen,

ami a nőkre emlékeztette, két sellő faragott alakja volt a hajóorr két oldalán, ám évekig még azokat sem látta, mivel a fedélzetet a kikötőkben sem hagyta el. Titokzatos, parttól való félelem uralta, s valahányszor felharsant a kiáltás: „föld!”, sietve a fedélközbe vonult. Csakis akkor ment fel a fényre, ha a vitorlás ismét kiért a tajtékos, nyílt tengerre. Évekkel később a vadászatok alkalmával már csónakba szállhatott, s így alkalmá nyílt szemügyre venni a hajót kívülről is. A figyelmét azonnal megragadta a két sellő, ezt ő maga mondta, s mind a mai napig, főként részegen sokat emlegeti. Azt is mesélte, hogy eleinte csak azért lelkesült a vadászatokért, mert olyankor ismét láthatta a két nőalakot. Azt már én teszem hozzá, hogy a sellőknek talán van némi köze ahhoz, hogy Bigclaw két nőt tart mindig. Néha felváltva látogatja őket, ám gyakoribb, hogy még a kocsmában is együtt lógnak rajta, az egyik jobbról, a másik balról, mint annak idején a faragott szirének a hajóorr két oldalán. Ha ugyan nem ülteti a térdére őket. Mondja is nemegyszer, hogy a nő térdére két gyerek való, a férfi térdére pedig két szerető.

Bigclaw megtalálása után kilenc hónapig bolyongott a Nord Scourge a Csendes-óceánon, s ez idő alatt a kiskölyköt megkedvelték. Mivel akkoriban tanult meg beszélni, anyanyelvként szívta magába azt a nyelvet, amit könnyebb sorsú halandó legjobb esetben is csak tizenéves kora után ismerhet meg. A parancsok, szitkok és káromkodások tőmondataiból álló tengerésznyelvet; azt az erőteljes és durva, közönséges, de szellemes beszédet, ami a kikötői zsidongást az együgyű utazó számára félelmetessé teszi. Mert a szárazföldi embernek túl nyers, túl tömör, indokolatlanul durva, persze, hisz az ilyen ember még sosem érezte a forrongó óceán szívóerejét. Ez a nyelv valószínűleg sosem szólalt meg egy három éves fiú hangján, így aztán a kis potyautas mosolyt fakasztott még azokból is, akiket kővé dermedtett már a heves, sarkvidéki szél.

Mindezt egy Joe nevű gyapotkereskedőtől hallottam, aki csupán egyszer bukkant fel Johnny Heinold kocsmájában, és egy szantálfa-dobozt hozott Bigclaw-nak, és aki a Nord Scourge-on volt másodtiszt a szóban forgó időben. Négy szemkört iszogatva ő mondta azt is, hogy Bigclaw lelkében, legalábbis kölyökkorában, egy angyal lakott. Anyaként gondoskodott a maga setesuta módján a cudar cetvadászokról. Ugyan ő volt a legkisebb és leginkább gyámolításra szoruló – voltaképp az egyetlen –, mégis, épp ő volt az, aki mindenki mást gyámolított. A gyámolítás olyan ismeretlen

fogalom a bálnavadászok körében, mint a borneói esőerdőkben a zsebóra fogalma. Egy hároméves kisfiú persze felfogni és elfogadni is képtelen, hogy kedvességét alapvetően senki sem igényli – a legtöbb, amit a tengeri ember tehet, hogy goromba vele. Ám a kisfiú arról sem vett tudomást, ha csizmával rúgták odébb. Hol az egyik, hol a másik matrózt környékezte meg, álmukban az arcukat cirógatta, amikor pedig nagyobbacska lett, kérés nélkül is, folyton-folyvást vizet kínálgatott. E különös szokása eleinte bosszantotta a legénységet, azt gondolták, hízeleg csupán vagy épp nagyon is számító kis csibész, s cserébe plusz falatot remél. Igyekeztek nem törődni vele, ám, amint azt a hajdani másodtiszttől megtudtam, valahol északon, egy hosszúszárnyú bálna elejtésekor a „kis csibész” komoly rangba emelkedett.

A feldarabolt cet háját javában sütötték még, s az olajt gallon-számra töltötték a hordókba, de a legénység másik része máris a fedélzetet csutakolta. Hiába küzdött a kormányos a viharos időben, a szél újra meg újra keresztbe fordította a hajót, így aztán a hullámok a lehető legrosszabb szögben emelték meg, s dobták a mélybe a következő pillanatban. A hajóorr egyszer az égbe emelkedett, másszor a poklokig zuhant. Láttam ilyet nemegyszer én is. Fel és le, fel és le, megállás nélkül, szakadatlan, s a hajópallóra ömlő bálnavér újra meg újra végigsöpört a fedélzeten; egyszer a tat felé özönlött, magával sodorva a hús- és bélmaradványokat, másszor megfordult, s a hajóorrba zúdult. Ennek ellenére a másodtiszts parancsba adta a hajópadló felsikálását, ugyanis a cetvadász, de még a kalózhajókon is elsőrendű a tisztaság. A tengeri lények nedvei pillanatok alatt megromlanak, ha pedig a bálnavér beívódik, s megalvad a hajópallóban, rémséges nyavalyák melegágya lehet. Rosszabbá válik a hajó egy trópusi pocsolyánál. Furcsa talán, hogy ahol ekkora gondot fordítanak a tisztaságra, ott nem ügyelnek a hátulgombolós fiúcskára, és kicsapják a fedélzetre a viharos időben. Némelyek talán azt remélték, hogy a vihar a vízbe sodorja, s akkor nem lesz többé láb alatt. Azt gondolhatták, hogyha egy hullám ragadná el, az egészen más, mintha ők hajtják át a korlátot. Szántsándékkal nem küldték halálba, ám készakarva tették ki a veszélynek. Bigclaw sorsa viszont írva volt már, s nem az állt benne, hogy Neptunnak adják örökbe.

A sorokban térdeplő matrózok rádőltek a gyökérkefekre és a durva hánykolódás ellenére, a másodtiszts vezénylete mellett üte-

mesen súrolták a pallókat. Szaporán járt a kezük, előre és hátra, egyszerre, egy ütemre, míg a hajó fel és alá szállt a hullámhaborokon, fel és le a tenger, fel és le a hajó, előre és vissza a kefék, tatból az orrba a bálnavér, ismét fel és le a tenger, előre és hátra a kefék, orrból a tatba a skarlátvörös bálnavér. Egészen addig, míg feltűnést nem keltett, hogy az elárvult kölyök a tomboló viharban sem menekül a fedélközbe, mi több, az ide-oda vonuló vérhullámban megragad egy rongyot, a sikálók sorához mászik, és bár hol a feje fölött csap át a vérhullám, hol pedig a korlátig szánkáztatja, a kis ember mégis éppúgy hajol a rongy fölé és éppúgy sikál, mint bármelyik matróz. A kapitány megenyhült és vele együtt a legénység is, mert az efféle hajón úgy érez a legénység is, amint a kapitány.

Heinold sem tudja, ki volt Bigclaw első kapitánya, melyik tengeren vált tengerésszé kölyökkorában, talán valamelyik északatlanti vízen, hisz hosszúszárnjú cetek leginkább ott bolyongnak. Arrafelé, ahonnan a berzerkerek is jönnek, szóval azt tudni csak, hogy attól kezdve már nem „kis fattyúnak” nevezték, hanem Small Comrade-nek, vagyis „kis bajtársnak”. Legalábbis addig, míg nem szerzett magának ennél is tisztesebb nevet.

Persze, valamirevaló gyermekkor nem múlhat el nagyobb baj nélkül, egy hajó fedélzetén főként nem. Small Comrade-nek is meg kellett tapasztalnia, hogy lép a világ bármelyik útjára, előbb vagy utóbb szembe jön veled majd egy végzetesen beteg lélek. Tízévesen éppúgy dolgozott, mint bárki, és volt már rendes beosztása is: raktáros. Azt gondolhatod, jobb ez, mint felmászni az árbockosárba, de az utolsó hajóinas is tudja, hogy száz varjufészekben töltött éjszaka együttesen sincs oly veszélyes, mint egyetlen rumosztás. Mindig akad valaki, aki a magáét a többiekénél kevesebbnek látja, és mivel a hajókon a kés – akárcsak a slicc – a gatyá alapvető tartozéka, könnyen folyhat vér pár centnyi különbség miatt. A Nord Scourgeon is akadt ilyen nyomorult alak, Grantnek hívták, s egy napon úgy vélte, hogy Small Comrade kevés grogot mért neki. Ezért az első adandó alkalommal, amikor Small Comrade felfelé kapaszkodott a kamranyílásban, s a környéken nem járt senki, kihúzta a csapóajtó stiftjét, mire az teljes súlyával a fiú kezére zuhant és a két hüvelykujj kivételével az összes ujját szétlapította. Small Comrade az aljas Grant jóvoltából csaknem nyomorék lett, s azzá is válik bizonyára, ha nincs a hajón egy tapasztalt felcser. Bár sokáig úgy tűnt, hogy Small Comrade ujjai a halak gyomrában végzik, végül csak a kör-

meit veszette el, azokat is csak azért, hogy a helyükre valami addig nem látott nőjön. Most már te is kitalárod. Nyolc, jókora karom nőtt a körmök helyén, amelyeket ráérő idejében egyformára s pengeélesre reszelgetett.

Két évvel később ritka szerencse kísérte a vitorlás útját, s alig egy hónap alatt megteltek a hordók. A kapitány úgy döntött, nem hajóznak tovább, kikötnek Baltimore-ban, túladnak a készleteken, aztán visszasietnek a tengerre. Small Comrade szokásai kilenc év alatt semmit sem változtak, tökéletesen mindegy volt, hol kötnek ki, sosem hagyta el a hajót, és még mindig nem látott testközelből nőt. Ezúttal sem akart változtatni ezen, ám még a pallót sem rögzítették, amikor a parti zsvajban az a Grant tűnt fel, aki két évvel korábban szétlapította az ujjait. Kótyagosan, nem kis feltűnést keltve, harsány kiáltozással vonult a cimboráival. Boldog-boldogtalannal kötekedett, megmorogták a kutyák, s a közelében felhorkantak még a teherhordó lovak is, Grant viszont fittyet hányt mindenre, és szemlátomást igen jól érezte magát. Új ruhát, kalapot és zsebórát hordott, sápadt cimborái pedig a jobb sorsú, városi emberek körülményességével kerülgették a pocsolyákat. Miután a félrészeg kompánia végigvonult a bazáron, káromkodva, hahotázva eltűnt a sikátorban, a bordélyok között.

Alkonyatkor Small Comrade – a többiekhez hasonlóan – eltávozást kért a kapitánytól, de még fél órát sem töltött a parton. Pirkadatkor, nem sokkal a kifutás előtt csődület támadt a hajón. A visszatérők azt beszélték, hogy az iszákos Grant az éjjel meghalt, de nem késelték meg, nem lőtték tarkón, nem vágták át a torkát, amint arrafelé az rendes szokás. Az arcát vagdosták össze, de úgy, ahogy heringet irdalnak be, mielőtt a füstölőre akasztanák.

Small Comrade, bár szintén járt a parton, nem csatlakozott a pusmogáshoz. Félrevonulva, magányosan ült a kormányszéken. Alvadt vértől feketéllő karját, akár egy sas, széttárta, úgy szárítgatta a felkelő nap első sugarában.

Valószínűleg a nyomorult Grant volt az első a világtörténelemben, aki az arcán át veszette el minden vérét, s míg Small Comrade, azaz Bigclaw meg nem hal, nem tudhatjuk, hogy a sorsában hányan osztoznak még.